

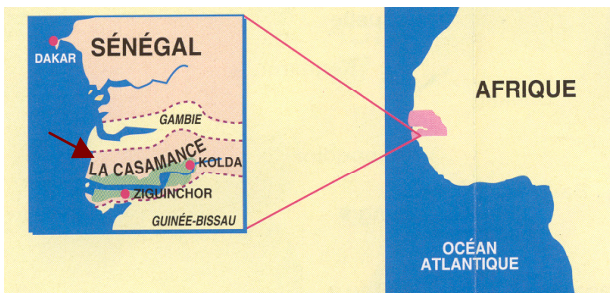

Jaarverslag 2009 Stichting Agro Casa

Inhoud

Voorwoord

1. Uitgevoerde activiteiten
  - 1.1 Capaciteitsopbouw
  - 1.2 Onderwijs en training
  - 1.3 Versterking rurale ondernemingen
  - 1.4 Watervoorziening
  - 1.5 Milieu en sanitatie
  - 1.6 Microfinanciering
  - 1.7 PR & Communicatie
2. Samenwerkingsrelaties
3. Financiering
4. Bestuur

De stichting Agro Casa richt zich op plattelandsontwikkeling (inmiddels ruim 10 jaar) in de Casamance, een gebied in Zuid-Senegal. De activiteiten concentreren zich vooral aan de Atlantische kust, hemelsbreed zo'n 20 km onder de grens met Gambia.

Doel van de stichting is het bereiken van een situatie waarin de partnerorganisaties in de Casamance geheel zelfstandig uitvoering kunnen geven aan de activiteiten voor de ontwikkeling van de regio, zoals omschreven in onze missie. De rol van Agro Casa komt dan meer op de achtergrond. Agro Casa staat uiteraard open voor nieuwe initiatieven.

Overleg met de partners

De bijdrage van Agro Casa is met name gericht op kennisoverdracht en de toepassing daarvan in de praktijk. Dit is misschien wel de belangrijkste vorm van "duurzaamheid".

Volgorde: idee, plan, actie, evaluatie.

Correspondentieadres:

De Twee Gebroeders 23
9207 CK Drachten
Tel. 0512 542905,

e.mail: info@agrocasa.nl

www.agrocasa.nl

Banknummer 36 27 56 120
t.n.v Agro Casa te Barneveld

Voorwoord

De stichting Agro Casa heeft haar werkzaamheden mogen voortzetten ten behoeve van het project "Plattelandsontwikkeling in de Casamance" in Senegal. Dit werk gebeurt in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de lokale bevolking. Deskundige vrijwilligers spelen daarbij een essentiële rol. Van groot belang is de financiële ondersteuning zoals die door particulieren, instellingen en bedrijven aan Agro Casa wordt verleend. De werkzaamheden, op basis van het activiteitenplan 2009, zijn gericht op een aantal speerpunten en aandachtsgebieden. De voortgang wordt een aantal keren per jaar geëvalueerd binnen het bestuur. Deze voortgang is mede afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden zoals klimaat en cultuur. Nog als gevolg van wateroverlast in 2008, waarbij er veel schade was aan akkers en tuinen, was de oogst matig. Opnieuw dus een jaar met schaarste en sterk gestegen prijzen van levensmiddelen. De regentijd in het najaar duurde langer dan normaal, waardoor

ook het zaaien en planten later begon. Maar met de rijst lijkt het heel goed te gaan met vooruitzicht op

een prachtige productie. *De eerste oogst, november*

Bij de realisatie van verschillende projecten blijkt vaak dat de lokale gebruiken en regels grote invloed hebben. Zo ligt het tempo vaak lager en wordt nog wel eens afgeweken van de afspraken. Bij de planning is realisme daarom van groot belang. Dit jaar gaf de discipline bij het aflossen van leningen en de betaling van de waterrekeningen extra zorgen.

Zoals uit het verslag over 2009 zal blijken, is er vooruitgang geboekt op een aantal terreinen maar de realiteit is ook dat het niet altijd slaagt of naar wens verloopt.

Velp, januari 2010

Hylke van Dijk, voorzitter

1. Uitgevoerde activiteiten

Per aandachtsgebied wordt verslag gedaan van de activiteiten en de resultaten. Deze staan niet op zichzelf, maar maken deel uit van een meerjarenprogramma. In enkele gevallen worden de resultaten eerst in de komende jaren zichtbaar.

1.1 Capaciteitsopbouw en versterking van de lokale organisaties

Deze organisaties zijn UPAC [boeren], CREC [micro-bank] en het Comité de Forage [water]. Eens te meer was het duidelijk dat er vaak een groot beroep op hun bestuurders wordt gedaan. Zij doen het werk als onbezoldigd vrijwilliger, wat in hun cultuur niet vanzelfsprekend is. En door diverse tegenslagen wordt dat lokaal soms ook nog niet eens gewaardeerd.

UPAC

Agro Casa heeft geholpen bij de organisatieverandering en de formulering van functieprofiel, statuten en huishoudelijk reglement. Verkiezingen voor een nieuw bestuur zijn voorzien in 2010.

Heel belangrijk was de erkenning van UPAC door de Senegalese overheid. UPAC kan doordoor ook profiteren van diverse landelijke faciliteiten.

Op aandrang van Agro Casa heeft de lokale boerenorganisatie UPAC een wat handzamer activiteitenplan gemaakt. Voor de uitvoering daarvan is Ibrahim Soko per 1 januari 2009 als "Chef Exécutant" aangesteld. Met zijn aanstelling wordt beoogd dat er meer elan in de organisatie komt. Ibrahim heeft als eerste taak de relatie met de leden te versterken.

Op initiatief van Agro Casa is een 'Fonds de Roulement' ingesteld, waarbij UPAC-leden worden gestimuleerd om via de Chef Exécutant gezamenlijk en regelmatig productiemiddelen in te kopen. Een grote opslagruimte is dan niet nodig.

Doelstellingen zijn:

- regelmatig aanvoer
- kostenbesparing door gezamenlijk vervoer en inkoop grotere partijen
- versterken positie UPAC.

CREC

In samenwerking met Terrafina, Rabofoundation en Agro Casa is gezocht naar een structuur waarbinnen de ontwikkeling en de vormgeving van de lokale CREC in Abéné verder gestalte zouden kunnen krijgen. De hiervoor in aanmerking komende organisatie zou InterCREC zijn. Dit heeft helaas niet het verwachte resultaat opgeleverd. Extra begeleiding door Agro Casa blijft daarom nog nodig.

Comité de Forage [Asufor]

Het Comité de Forage is verder geprofessionaliseerd. Er is nu een waterleidingbedrijf "Casameau" met Lamine Diassy als directeur.

Het comité is een Raad van Toezicht geworden. De naam is veranderd in Asufor [Association Usagers du Forage in Abéné, Diana en Albadar].

In de nieuwe samenstelling zijn, na verkiezingen, nu ook vertegenwoordigers uit de buurdorpen opgenomen.

1.2 Onderwijs en training

De aandacht ging met name uit naar het beroeps- onderwijs voor land- en tuinbouw. Dit is gericht op schoolverlaters die niet in staat zijn om het voortgezet onderwijs te volgen.

Primair onderwijs

Na de bouwactiviteiten in de afgelopen jaren met hulp van Agro Casa, is de gebouwensituatie voor Senegalese begrippen nu goed te noemen. Men wacht nog op de afronding van een sponsorproject van een Italiaanse organisatie. Wat blijft is een behoefte aan vaktechnische ondersteuning van de docenten en aan een flinke aanvulling op de beschikbare leermiddelen.

Spel op het schoolplein

De school heeft een zeer goede naam opgebouwd in de omgeving en bij de overheid, was in het na-jaar regionaal speerpunt voorlichting in de actie van Unicef voor de rechten van het kind. Door een flinke opknappbeurt van het bestaande gebouw is nieuwbouw van de kleuterschool wat op de achtergrond geraakt.

Trainingscentrum voor beroepsonderwijs

In de afgelopen jaren is door onze partners veel werk verzet voor de realisatie van het trainingscentrum Centre d'Initiation Pratique Horticole (CIPH). De verantwoordelijkheid voor het centrum berust bij het bestuur van het primaire onderwijs APE [Association des Parents des Elèves].

De eerste groep leerlingen

Het centrum is, na uitstel en met een nieuwe instructeur, begonnen op 1 november met een eerste groep van 20 leerlingen, voor het merendeel meisjes. Het bestuur van APE was daarover nogal teleurgesteld. Bij navraag bleek de teleurstelling te liggen in het feit dat zich niet meer jongens

hadden opgegeven. Zij zijn immers de belangrijkste doelgroep van het project omdat de talrijke jongens die zonder werk op straat leven een risicogroep vormen. Aangezien land- en tuinbouw in deze regio voor een belangrijk gedeelte een vrouwenaangelegenheid is, vraagt dit om een cultuuromslag. We onderzoeken nu of er mogelijkheden zijn het lesprogramma aantrekkelijker te maken voor jongens.

Twee vrijwillige deskundigen van Agro Casa hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan:

- ontwikkeling, inrichting en exploitatie van de productie/instructietuin
- kennisoverdracht van de onderscheiden teelten
- opzet van het leerplan
- begeleiding en instructie aan de instructeur
- instructie van de leerlingen.

Verbetering en verhoging van het rendement van de productietuin en het vermarkten van de geteelde producten vragen verdere aandacht. Een schema met drie teelten lijkt voorlopig te ambitieus.

Renovatie van het bestaande gebouw en van de omheining is aangepakt en voor het grootste deel afgerond.

1.3 Versterking rurale ondernemingen

De versterking van de rurale ondernemingen richt zich vooral op het overbrengen van kennis op de vaktechnische en bedrijfseconomische aspecten van de bedrijfsvoering.

Varkenshouderij

De ondersteuning van UMUKUTA vraagt veel inzet van Nederlandse deskundigen. De demonstratiestal voor

De praktijkgroep Belangrijke aandachtspunten zijn het verder instrueren van leden van de praktijkgroep voor deze vorm van varkenshouderij, verbetering van het fokmateriaal, nu 5 fokzeugen en 1 beer en van de exploitatie.

varkenshouderij is in de loop van het jaar volledig in gebruik genomen. Er werden 46 biggen geworpen waarvan één toom helaas niet levensvatbaar bleek.

Tuinbouwondernemingen

De teelt van aardappelen is voortgezet. Er is een vorm van studiegroep van 4 telers geformeerd. Met Kafutafarm in Gambia zijn de contacten hernieuwd. Het Nederlandse management aldaar is bereid, voorzover mogelijk, het project te ondersteunen. Zo kwam nu een partij best

uitgepoot op het trainingscentrum en de rest is tegen kostprijs met een kleine opslag

verkocht aan de studiegroep en aan enkele andere telers. UPAC is verantwoordelijk voor de organisatie van het geheel.

Rundveehouderij

Voor een wat intensievere rundveehouderij bestaat wel enige belangstelling. De gedachten gaan in de richting van een vorm van (melk)veehouderij door opstallen van de koeien en de aanvoer van voeder gewassen. Dit heeft mede te maken met de formele ophokplicht tijdens de periode waarin de gewassen op het veld staan. Financiën en cultuur zijn vooralsnog belangrijke hinderpalen.

Mengvoeder

De behoefte aan een mengvoedereenheid is groeiend bij de varkens- en rundveehouders. Het onderwerp is andermaal bekeken. De investeringen voor een verwerkingseenheid zijn echter te hoog en de exploitatie is niet sluitend te krijgen.

1.4 Watervoorziening

De nadruk heeft gelegen op de organisatieaanpassing van Casameau en de exploitatie. Inhoudelijke en materiële ondersteuning vanuit Nederland blijft voorlopig nodig. Directeur en medewerkers volgden verdere scholing in Dakar. Groot zorgpunt is de achterblijvende betaling van de waterrekeningen. De bevolking is wel enthousiast over het goede drinkwater,- het gaat stukken beter met de gezondheid,- maar men is niet gewend om voor water te moeten betalen. Acties en oproepen door bestuur, directie en medewerkers, het dorpshoofd, imam en priester hebben wel wat resultaat gehad maar niet voldoende. Een behoorlijk aantal aansluitingen is daarom afgekoppeld. Verbetering is te verwachten als de families weer wat inkomsten krijgen bij de oogst en wanneer de waterputten weer droger worden. Uitbreiding van het net in andere dorpen is daarom nog even getemporeerd.

Afgesloten tappunt

1.5 Milieu en sanitatie

Er is ervaring opgedaan met de eerste pilot van een gecombineerde bad- en toileteenheid. Deze is gebaseerd op volledig hergebruik en nuttige toepassing van het badwater en het toiletaval. Op grond van de ervaring hebben er aanpassingen plaatsgevonden die verwerkt zijn in 2 nieuwe eenheden. Verwacht wordt dat deze begin 2010 in gebruik genomen kunnen worden. Omstreeks 300 mensen kunnen dan van deze sanitatie gebruikmaken. In potentie zijn er mogelijkheden voor nog veel meer van dit soort voorzieningen. De voorlichting aan de vrouwengroepen blijft noodzakelijk en is voortgezet. Naast de sanitatie is bij hen ook een aanpak van zwerfvuil aangekaart. Op het gebied van duurzame energie hebben geen activiteiten plaatsgevonden.

Bananenbomen groeien goed op was- en toiletwater

1.6 Microkrediet

Omdat er nog geen passende koepelorganisatie is gevonden, blijft de CREC-bank in Abéné voor microfinanciering voorlopig afhankelijk van de deskundige ondersteuning door Agro Casa. Het functioneren van de bank is helaas onder zware druk komen te staan. Aflossing van uitstaande leningen stond in geen verhouding tot ingelegde gelden waardoor de liquiditeit zeer beperkt werd. Dit vroeg om extra begeleiding. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt voor een permanente actie voor de inning van achterstallige leningen en het bijstellen van de leningcondities. Einde jaar is daarmee een begin gemaakt. Ter ondersteuning heeft Agro Casa een achtergestelde lening in contanten verstrekt.

De pilot in het kader van het backpack programma leverde slechts één deelnemer op. De resultaten zijn zodanig, ook gezien de positie van de CREC en de economische situatie, dat voortzetting van het programma voorlopig is opgeschort.

1.7 PR & Communicatie

Op de vernieuwde website worden regelmatig de ontwikkelingen d.m.v. nieuwsbrieven gecommuniceerd. Er is een korte presentatie in PowerPoint gemaakt over het werk van Agro Casa in de Casamance. Incidenteel is er voorlichting gegeven aan particulieren, fondsen en organisaties. Er zijn voorbereidingen getroffen voor een hernieuwde wervingsfolder.

2. Samenwerkingsrelaties

Voor de uitvoering van haar activiteiten is Agro Casa aangewezen op de inzet van vele vrijwillige deskundigen in Nederland. Zonder hen zouden verschillende van de beschreven activiteiten niet gerealiseerd kunnen worden. Ook is de nauwe samenwerking met een aantal bedrijven en/of instanties van wezenlijk belang. In dit verband willen we noemen:

- Rabobank Bergum: Ondersteuning en begeleiding van de bank - de CREC - in Abéné.
- Terrafina en Rabofoundation: ondersteuning bij het zekerstellen van de duurzame positie van de CREC
- Omrin Leeuwarden: ondersteuning door een medewerker voor projecten op het terrein van sanitatie en afvalverwerking.
- Water is our World: medewerkers van Vitens, ondersteunen de aanleg en verbetering van de drinkwatervoorziening.
- Alfa: beschikbaar stellen van vergaderlocaties en ondersteuning van de administratieve verwerking

van de financiële gegevens.

- HZPC en Kafoutafarm: beschikbaar stellen van speciaal pootgoed aardappelen.
- W. Helfrich Drachten, Seo & Webdesign: ondersteuning bij het ontwerp en onderhoud van de website.

Samenwerkingspartners van Agro Casa in de Casamance

Samenwerking met de lokale partners is van essentieel belang voor het tot stand komen van een duurzame ontwikkeling. De verantwoordelijkheid hiervoor moet steeds meer door de plaatselijke maatschappelijke organisaties gedragen en beheerd worden. Elders in dit verslag zijn de belangrijkste partners benoemd: UPAC [de boeren en tuinders], CREC Abéné [microfinanciering], APE [schoolbestuur], Asufor [water en sanitatie]

3. Financiering

Agro Casa is voor de financiering van haar activiteiten volledig afhankelijk van bijdragen van particulieren, bedrijven/instanties en fondsen. Op grond van deze bijdragen zijn medefinancieringsorganisaties, zoals Impulsis, bereid een belangrijke bijdrage te leveren voor de realisatie van de beoogde activiteiten. De financiële gegevens zijn neergelegd in de jaarrekening, welke op aanvraag is in te zien. Naast bijdragen van vele particulieren willen we voor 2009 noemen: Alfa & Omegafonds, Fietzen voor Onderwijs, Hessel de Vriesstichting, Auke de Vries Architecten, Oanfiterfonds, Wilde Ganzen en Aqua for All.

4. Bestuur

Er waren geen wijzigingen in samenstelling van bestuur, bestuursondersteuning en commissies.

Samenstelling bestuur

- H. van Dijk**, Velp, voorzitter
Drs. J. Walsma, Hardegarijp, (vice)-voorzitter commissie water en sanitatie.
Ir. E. Bosma, Drachten, secretaris en voorzitter commissie onderwijs.
Ing. S. Miedema, Heelsum, penningm. en voorz. commissie rurale ondernemingen.
Ing. S.P. Visser, Leeuwarden, PR & communicatie.

Ter ondersteuning van het bestuur

- Ing. S.P. Hoekstra**, Leeuwarden, algemeen adviseur.
Ing. G. Benedictus, Bergum, adviseur microfinanciering.
Ir. J. van Paassen, Zwolle, coördin. watervoorziening.
H. Smink, Niekerk, coördinatie sanitatieproject.
Ing. G. Koeslag, Barneveld, coördinatie rurale en onderwijsactiviteiten.
A. van der Vliet, Barneveld, administrateur

Samenstelling commissies

Onderwijs	Rurale ondernemingen	Water en sanitatie
E. Bosma, D. Visser G. Koeslag H. van Dijk	S. Miedema, G. Koeslag H. van Dijk	J. Walsma, E. Bosma J. van Paassen H. Smink K. Hoekstra

Redactie: Peter Visser, januari 2010